

Porabje

Tednik Slovencev na Madžarskem • Monošter, 23. oktobra 2025 • Leto 35, št. 43

2000 ZLATIH ZRN ZA NOVO TISOČLETJE – SIMBOLIČNA SETEV PRVIČ V PORABJU

JESENSKI POZDRAV
stran 4

FOTOGRAFSKA RAZSTAVA NAŠI - ...
stran 7

ŠE ZDAJ MI JE ŽMETNO
stran 8

2000 ZLATIH ZRN ZA NOVO TISOČLETJE – SIMBOLIČNA SETEV PRVIČ V PORABJU

18. oktobra je bila na Gornjem Seniku posebna prireditve – *setev 2000 zlatih zrn za novo tisočletje*, ki je

letos prvič prestopila meje Slovenije in se simbolično zasidrala v največji slovenski vasi v Porabju. Ob 10. uri so se udeleženci zbrali pri Kulturnem domu na Gornjem Seniku, kjer so jih pričakali prijazni domačini in člani organizacijskega odbora. Dogodek, ki že več kot četr

stoletja povezuje ljudi, naravo in tradicijo, se je začel s pozdravom in kratkim uvodom o pomenu te edinstvene pobude. Pred 26 leti so v Babincih pri Ljutomeru prvič posejali 2000 zrn pšenice kot simbol novega tisočletja in upanja za prihodnost. Vsako leto se iz najlepšega klasa prejšnjega žetvenega leta odvzame določeno šte

vilo zrn, ki jih nato sejejo na novem kraju. Letos je tako iz Dobrovnika v Porabje prispelo 3625 zrn, ki so jih skupaj posejali udeleženci prireditve –

kot simbol rasti, povezanosti in skupne prihodnosti Slovencev z obeh strani meje.

Na Gornjem Seniku so »zlata zrna« posejali v obliki jabolka.

V imenu 35-letne Zveze Slovencev na Madžarskem se je predsednica Andrea Kovács slovenske

Dogodek je s svojim nastopom popestril Porabski trio.

mu podjetju Agrosaat zahvalila za pšenična zrna, gostom iz Babincev pa za pobudo za vsakoletno setev 2000 zlatih zrn za novo tisočletje. Zahvalila

se je tudi prijateljem iz dvojezičnega Dobrovnika, ki so k sodelovanju pritegnili porabske Slovence, s čimer je pobuda prvič prestopila slovenske meje. Pozdravila je delegacijo Vurberka v Slovenskih goricah in Sovič v Haložah, še posebej pa goste iz Žalca, kjer bodo zlata zrna posejali prihodnje leto. Predsednica Zveze je lepo udeležbo na gornjeseniškem dogodku označila kot dokaz za obstoj skupnega slovenskega kulturno-gospodarskega prostora. Opozorila je, da če so v Dobrovniku »zlata zrna« lani posejali v obliki srca, so se na Gornjem Seniku letos odločili za obliko jabolka. Za pokrajino so bili namreč zmeraj značilni visokodebelni sadovnjaki.

Pobudnik Franc Jureš iz Babincev se je spominjal, kako se je zgodba začela nekega večera leta 1999, ko je z dvema prijateljeva premišljeval, kako bi zaznamovali novo tisočletje. Vesel je, da projekt po 26 letih še živi in ima očitno dovolj zagona še za nadaljnjih 26 let. Pozdravil je odločitev, da so projekt letos razširili v severovzhodni del slovenskega etničnega ozemlja, v Porabje, v prihodnje pa želijo navezati stike še s Slovenci na Koroškem in v Italiji. Gornjeseničanom je zaželel, da bi k žetvi v prihodnjem poletju uspeli pritegniti še več obiskovalcev kot k tokratni setvi.

Predsednica Turistično-kulturnega društva Babinci Slavica Jureš je povedala, kako so leta 1999 »trije mušketirji« določili

mačina Alojza Hanžeka, ki živi v bližini. Seničan je ugodil prošnji in opozoril na veliko škodo, ki jo lahko povzroča divjad. Pred

Goste in domačine je pozdravila predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem Andrea Kovács.

pravila projekta: v prvem letu je bilo posejanih dva tisoč zrn, ki so jim nato iz leta v leto dodajali še zrna iz največjega in najlepšega klasa. Tako so letos na Gornjem Seniku posejali že 3625 zrn. Na setvah je vedno nekoliko manjša udeležba, na nekaterih

sednica Zveze je obljubila, da bodo parcelo ogradili, pšenico pa bodo ročno poželi v prihodnjem poletju v okviru Porabskega dneva.

Dogodek je obogatil Porabski trio, ki je s pesmijo in glasbo pričaral prijetno, domače razpoloženje.

Gosti iz Slovenije

žetvah pa je bilo celo do štiristo obiskovalcev. Zrna sta iz kozarčkov posejala po dva predstavnika vsakega prisotnega društva. Parcela pa mora imeti tudi gospodarja, za to nalogo so naprosili do

Ob koncu so se zbrani družili ob pogostitvi in se dogovorili, kako bo zlata tradicija potovala prihodnje leto v Žalec.

Uredništvo

Vlada v Pomurju o razvoju in poteku projektov, ki jih »izvajajo za ljudi«

Pomurje je ta teden dobilo posebno pozornost, obiskala ga je vlada s premierjem Robertom

Golobom na čelu. Obisk so začeli z redno sejo v Murski Soboti, kjer so med drugim potrdili podaljšanje vinjet za štiri mesece, in govorili o pripojitvi Znanstveno-inovacijskega središča Pomurje k Inštitutu Jožef Stefan. A glavni poudarek dneva so bile konkretne naložbe, tiste, ki jih, kot je dejal Golob, »izvajajo za ljudi«.

Novi katetrski laboratorij in boljše zdravje Pomurcev

Prvi postanek po seji je bil v soboški bolnišnici, kjer so začeli gradnjo šest milijonov evrov vrednega katetrskega laboratorija. »Pomurje je po srčno-žilnih boleznih in pričakovani življenjski dobi na repu države,« je povedal direktor bolnišnice Roman Ladislav Ratkai. »Zato je ta projekt več kot gradbišče. Je upanje za boljše zdravje naših ljudi.« Premier Golob in ministrica za zdravje Valentina Pre-

volnik Rupel sta si ogledala dela in napovedala, da bo nova pridobitev bistveno izboljšala diag-

nostiko in zdravljenje bolezni srca in ožilja v regiji.

Stanovanja, gospodarstvo in hrana kot strateška panoga

Popoldne je premier obiskal gradbišče javnih

najemnih stanovanj v Lendavi. Tam trenutno gradijo 40 stanovanj, kmalu bodo začeli graditi še drugi blok. »Veseli me, da danes najemna stanovanja niso več razumljena le kot socialni ukrep, ampak kot razvojni potencial,« je ob tem dejal minister za solidarno prihodnost Simon Maljevac.

Golob je obiskal tudi len-

davsko enoto farmacevtskega podjetja Lek, kjer spet gradijo. »Tako investicije v bolnišnici kot tudi v gospodarstvu in stanovanja napredujejo odlično,« je poudaril. »S tem želimo pokazati, da se da narediti tudi velike stvari, če so namenjene ljudem.«

Na delovnem kosilu z gospodarstveniki so govorili o kmetijstvu in samooskrbi. »Prehrana ni več samo tema kmetov, postala je strateška panoga,« je dejal premier. Kmetijska ministrica Mateja Čalušič pa je dodala, da je Pomurje srce slovenske prehranske samooskrbe, saj ima priložnost v rastlinjakih, namakalnih sistemih

in uporabi geotermalne energije.

Temeljni kamen v Lukavcih in ceste na Pušči

Minister Maljevac je dopoldne položil tudi temeljni kamen za nov rehabilitacijski center v Lukavcih, ki bo po njegovih besedah pomembna pridobitev za celotno regijo. Na Pušči pa je mi-

nister za kohezijo Aleksander Jevšek skupaj z romskim svetnikom in županom Murske Sote odprl novo cesto in si ogledal projekte v romskem naselju. »Dr-

žava se zaveda romske problematike in ukrepi za enakopravnost in socialno vključenost so pomembni,« je poudaril Jevšek.

Mura, geotermija in varnost

Ob Muri si je minister za naravne vire Jože Novak ogledal gradnjo nasipov, ki bodo zaščitili več tisoč prebivalcev. Ob tem je opozoril tudi na velik pomen ohranjanja rečnega ekosistema. Pozneje si je ogledal še geotermalno vrtino v Rakičanu in poudaril, da bo vlada razmislila o novi strategiji rabe geotermalne vode.

Minister za notranje zadeve Boštjan Poklukar je obiskal Policijsko upravo Murska Sobota in dejal, da je »varnostna slika regije dobra«. Predstavil je tudi nove projekte, kot je energetska sanacija stavbe in

namestitev polnilnic za električna vozila.

Srečanja z učitelji in uradniki

Minister za vzgojo in izobraževanje Vinko

Logaj je skupaj z ministrom za okolje, podnebje in energijo Bojanom Kumrom obiskal Osnovno šolo Tišina, kjer so z vodstvom šole govorili o energetske sanaciji in izzivih šolstva. Minister za javno upravo Franc Props pa je napovedal selitev soboške upravne enote v nove prostore ter vzpostavitev upravnega centra.

Pomurje ima zagon

Ob koncu dneva se je vlada srečala še z župani in gospodarstveniki. Golob je v sklepni izjavi dejal, da »se Pomurje preoblikuje v dinamično okolje z novimi delovnimi mesti, vse bolj pa se kaže potreba po kadrih«. Dodal je, da so iz regije odšli »s konkretnimi predlogi, nekaj kritikami – a predvsem z optimizmom«.

Vida Toš

Koncert pevskih zborov v Monoštru

Jesenski pozdrav

Slovenski dom v Monoštru je v soboto popoldne zaživel v toplih jesenskih tonih – tokrat v obliki ubrano zvonečih glasov štirih pevskih zborov, ki so nastopili na koncertu z naslovom Jesenski pozdrav v Slovenskem domu v Monoš-

ki že od leta 2005 skrbi, da v Porabju ne zveni le govornica, temveč tudi peta slovenska beseda. Pod vodstvom Tomaža Kuharja zbor prepeva priredbe slovenskih ljudskih pesmi in zborovske skladbe slovenskih avtorjev. V dveh

ski dan – pozdrav pomladi in adventno-božično prepevanje pod zvezdami.

Sledila je energična in barvita predstavitev Vokalne skupine Mavrica iz Postojne, ki pod vodstvom priznane zborovodkinje, skladateljice in pianistke Jelke Bajec uspešno deluje že 34 let. Njihov bogat repertoar in več kot 400 nastopov doma in v tujini potrjujejo, da Mavrica s svojo pesmijo širi vedrino, povezanost in spoštovanje do tradicije. Posebno pozornost namenja ohranjanju ljudskih običajev, kot sta koledovanje in jurjevanje.

Za konec je nastopil še Mešani pevski zbor Burja Društva upokojencev Postojna, prav tako pod taktirko Jelke Bajec. Zbor, ki letos zaznamuje sedemnajsto sezono, je poznan po visoki ravni poustvarjanja in rednem sodelovanju na reviji Primorska poje ter številnih prireditvah doma in po Sloveniji. Njihova izvedba je z občutkom združila tradicijo, predanost in prijateljstvo – vrednote, ki jih pevci živijo že vrsto let.

Kot sklepni del programa se je zboru pridružil mladi harmonikar Luka Bajc, s katerim so pevci izvedli še zadnjo pesem Ne prižigaj luči. V petje so se spontano vključili tudi drugi člani zbora ter obiskovalci v dvorani, ki so z navdušenjem zapeli znano melodijo. Na koncu so v prostoru odzvanjali še toni priljubljene slovenske pesmi V dolini tihi, v obiskovalcih pa je ostal prijeten občutek ponosa in pripadnosti.

Kot je zapisal Andrej Maroš, čigar ime ponosno nosi eden izmed sodelujočih zborov: »Lepo in ubrano petje je zdravilo za dušo in telo.« In prav to sporočilo je zazvenelo tudi tokrat – v pozdrav jeseni in v poklon slovenski besedi, ki povezuje ljudi na obeh straneh meje.

nvn

Vokalna skupina Mavrica iz Postojne

tru. Dogodek, ki ga je organizirala Zveza Slovencev na Madžarskem (ZSM), je potekal v znamenju povezovanja in ohranjanja slovenske pesmi ter je pritegnil obiskovalce iz Porabja in Slovenije. Poleg gostiteljice, predsedni-

desetletjih delovanja so postali stalni gost številnih revij in koncertov, njihovo delo pa je bilo lani nagrajeno z državnim priznanjem Pro cultura minoritatum Hungariae.

Zatem so se predstavili člani Mešanega pevskega zbora

Mešani pevski zbor Burja Društva upokojencev Postojna

ce ZSM Andree Kovacs, so prireditev počastile slovenska generalna konzulka v Monoštru Dubravka Šekoranja, zagovornica Slovencev v madžarskem parlamentu Erika Köleš Kiss in predsednica Društva upokojencev Beltinci Marija Sobočan.

Prvi so na oder stopili domači pevci – Komorni pevski zbor Zveze Slovencev iz Monoštra,

Andreja Maroš Društva upokojencev Beltinci pod vodstvom Sare Gjura. Zbor, poimenovan po zaslužnem pomurskem skladatelju in organistu Andreju Maroši, že deset let bogati kulturni utrip Pomurja in čezmejnih krajev. S pesmijo povezuje generacije ter vsako leto pripravlja številne nastope in tematske koncerte, med njimi materin-

Pod Srebrnim brejgom ...

... se je na velke čakalo. Čakalo na tau, če Tadej Pogačar na navo historijo napiše. Pa smo se včakali tō. Najbavški biciklist na svejti je petkrat eden za drugim dirko po Lombardiji daubō. Tau je eške nigdar niške nej naredo. Depa kak je do toga prišo, tak samo Pogačar leko dirka. Tau že za njegvo formulo vala, gda se po viski brgaj pela. Na svetovnom pa evropskom prvenstvu je vcejlak sam naprej šau pa vnauge kilomejtre sam pelo. Pa je v talanskoj Lombardiji ranč tak bilau.

Pogačar je s »petko« povedo, ka petič je na Lombardiji zmago. Trno popularni Pogi do svoji rivalov milosti ne pozna. Eden novinar je napiso: kak za šalo nji semele. V tom leti je telkokrat prvi dirko zgotovo, kak eške eden na dvej potačaj nej naredo.

Lidge ga po cejlom svejti radi majo. Od toga tüdi tau pripovejda, ka se je v njegvi domanji vēsi Komendi zgodilo. Eške 24 vör je nej taodišlo po Lombardiji, gda je že doma biu. Za svoje simpatizere pa domanje lidi je humanitarno dirko organizejro. Iz Klanca v klanec so njoj ménje dali. Ka ménje Tadeja Pogačara-Pogija v svejti športa znamenüje, nam numere pripovedjajo. Na 1853 mejterov viski Krvavec je 1189 biciklistov iz 36 držav (rosagov) s Pogijom gor šlau. Vnaugi so več kak 125 evronov dali, kelko je za start trbelo plačati. Takšo humanitarno akcijo je tüdi drugi slovenski as na dvej potačaj organizejro. Primož Roglič-Rogla si je za konec sezone varaš Novo mesto za tau najšo. Tam dela njegvi prvi profesionalni klub Adria Mobil. S tejm se je poklono klubi, v sterom je svojo kariero začno. Kariero, stero de drugo leto zgotovo.

Zgotovili pa so svojo paut na Mundial 2026 slovenski nogometiši. Tak za gnauk vögleda, ka se ta nedo kvalificejrali. Eške málo Kosovo je za nji prevelko bilau. Z »nulo« so domau prišli, v Ljubljani so na Švajc čakali. Eške enoga gola so nej daubili, na trej tekma so ranč telko golov dali. Vüpanje slegnje mрге, depa lagvo, trno lagvo vögleda. Mundial 2026 v Merki, Kanadi pa Mehiki se skur več ne vidi. Slovenskim pojboj zadnje čase brsanje lagvo od naug dé. Problem je nej eden, pravijo. Vsi tej problemi v brsanji labde so nej nika prauti problemom, ka ji medvedi delajo. Vés Rakitno se je za gnauk ne more rejšiti. Ka se godi? Medvedi po vēsi pa kaulak nje ojdijo. Na velke po kontejneraj s smetjom kopajo, je taobračajo. Že je bilau zapovedjano, ka je strliti morajo, depa néde. Nisterni so prauti tomi, ka bi je bujli. Gda ji djagri vnoči čakajo, se z autonami kaulak vozijo pa na velke traubijo. Mlajši pa si ne vüpajo pejški v šaulo iti.

Miki Roš

POMEMBNI DNEVI, OBIČAJI IN VEROVANJA V OKTOBRI

Mejsec oktober, njegovo ime izvira iz latinske besede octo, stera pomeni osem. Rimljani so oktober imenovali osmi mesec. Od uvedbe nauvoga kalendara je oktober postal deseti mesec v leti. Je pravi gesenski mesec, čas trgatve. Liske odpadajo z drejv, narava se pripravlja na zimo. Do konca meseca odletijo zadnje ftice selivke. Jesenska dela se nadaljujejo na vrtovih in poljih. Ljudska opažanja:

- Če na začetku meseca oktobra pade veliko zvezd, bo lepo vrejmen.
- Oktobrske nevihte pomenijo muhasto zimo.
- Če je oktober topel, bo februar hladen.
- Če sta oktobra zmrzal in vöter, bo mesec januar blag.
- Če oktobra pade veliko dežja, tau prnesé veliko decembrskega vetra.

100-letni kalendar napoveduje za mesec oktober, ka leko pričakujemo toplo vrejmen, če drejva začnejo geseni drugič cvesti, če okoli sv. Mihaela velki dež dé in piha vöter iz juga ali zahoda.

1. oktober je začetek jesenskega časa. Liske gratajo žute, rdjave in spadnejo na zemlo. Te den je Mednarodni den starejših, tau se praznuje od leta 1990. Na den slavijo starejše, jim organizirajo prireditve in dobijo darilo. 4. oktober je den sv. Frančiška Asiškega, steri je biu ustanovitelj fran-

čiškanskega reda. Rodiu se je leta 1181 in je oznanjeval evangeličansko revščino in poniznost. Svoje peneze je razdelil med srmaki, nesrečniki in betežniki.

Sveti Frančišek Asiški

Po ljudskih govorih so 4. oktobra sejali pšenico. Če pred dnevnem Frančiška sejajo, baude plevelna in puno trave.

6. oktober je den spomina na revolucijo in osamosvojitveno bojno, pa na mučenike iz Arada leta 1849.

9. oktober je Denešov den. God škofa mučenika Deneša »kaže« zimo. Če veter piha iz severa, je nebo jasno in zvezde močno svetijo, pride huda, ostra zima. Če pa veter piha z zahoda in je nebo oblačno, bo prihodnje leto mila zima, zgodnja pomlad in obilna letina.

15. oktober je den sv. Terezije. Ženskam je bilo prepo vedano karkoli delati, niso smele gvant prati ali peči krü. V mnogij regijaj se je začnila trgatve.

Na den sv. Terezije Avilske če so ženske pri rami delale, bi po ljudskem vörvanji vse tau leko prineslo velike težave in nevarnost hiši in tistim, steri tam živijo.

16. oktobra držijo den zdravja, kar opozarja na pomen zdrave prehrane. Tau je tö Galov den (Gál napja) in je zadnji den ribolova. Ribe se zakopajo v globino in je nejmogoče nji vloviti. V paverskom življenji je den sv. Gala čas oranja in setve jesenske pšenice.

18. oktober je Lukačev den. Čas obiranja kostanja. Držijo festivale kostanja. V Porabji so na te den tadjali kapüsto v bečko.

20. oktober je Vendelov

Sveti Demetrij

den. Po madžarskom ljudskom izročili je sveti Vendel zavetnik pastirov in živinorejcov. Na te den živali

niso privezovali ali gnali na sejem. Vendelov kip v roki drži majhno jagnje (bárány). Inda so ljudje od meše domau nesli posvečeno vodau, stero so v pitno vodau vlivali, da bi domanje

slednjo sezono. Če hladen veter piha na Demetrijov den, baude ostra zima. 28. oktober je den Simona in Jude. Spominski den obeh učencev je v ljudskem izročilu postal znan ne le kot

18. oktober je Lukačev den.

živali zaščitili pred težavami.

21. oktober je Uršin den. Inda je bilo ime Orsolya (Urša) zelo priljubljeno za tiste, ki so rojene 21. oktobra. Orsolya pokaže, kakšna zima prihaja, lepo vrejmen leko drži do božiča. Madžari držijo na te den senje in trgatvene povorke.

26. oktober je Dömötörjev den, den sv. Demetrija je bil zadnje praznovanje pastirjev. Den je biu znan kot pastirsko nauvo leto, so podpisali pogodbe za na-

začetek trgatve, v Baranyi je veljal za den napovedovanja vremena, kar je pomenil prihod hladne geseni. Rekli so: Simon in Juda prihajata, golaž se trese od mraza. (Eljón Simon-Júdás, dideregve fázik a gulyás.)

31. oktober je svetovni dan varčevanja (šparanja), ki ljudi opozarja na pomen varčnega načina življenja. Čez en mesec mo vam napisali, steri so pomembni dnevi novembra.

Margit Čuk

OD SLOVENIJE ...

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša praznuje 80 let

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti, kjer med drugim trenutno nastajata nova slovenska slovnica in slovenski pravopis 8.0, je zaznamoval 80 let obstoja. Ob jubileju je izdal posebno knjigo Slovar časa s podnaslovom 300 besed za 300 tednov, v kateri so predstavljeni tako delo inštituta kot besede, ki so zaznamovale zadnjih šest let. Ministrica za kulturo Asta Vrečko je na slovesnosti inštitutu podelila posebno priznanje. Slavnostni govornik, premier Robert Golob, pa je opozoril na pomembnost slovenščine za narodno identiteto. Kot je povedal sedanji predstojnik Kozma Ahačič, je inštitut v minulih osmih desetletjih vse uporabnike slovenščine opremil s pripomočki za dobro rabo slovenščine tako v vsakdanjem življenju kot tudi v medijskem, strokovnem in znanstvenem življenju ter šoli in slovenščini tudi omogočil, da je danes med najboljše opremljenimi jeziki na svetu. Vsi jeziki na svetu, tako manjši in večji, se v sodobnem globaliziranem svetu danes spopadajo s podobnimi težavami, kot je nesporna prevlada angleškega jezika, a se slovenščina po oceni Ahačiča z njimi spopada uspešno, kar je, kot je še dodal, zasługa številnih ljudi, ki se trudijo tako na strokovnem, znanstvenem kot tudi na medijskem in šolskem področju.

Slovenija znova izvoljena v Svet ZN za človekove pravice

Slovenija je bila v Generalni skupščini ZN znova izvoljena v Svet za človekove pravice, ki zaseda v Ženevi. Na volitvah je dobila 176 glasov, brez težav pa je bilo za obdobje med leti 2026 in 2028 izvoljenih še preostalih 13 držav, ki v svojih regionalnih skupinah sistema ZN niso imele protikandidatov. V okviru svoje kandidature je Slovenija ZN predložila prostovoljne zaveze, v katerih je opisala svojo zavezanost k napredku na področju pravic spolov, zaščiti otrok in manjšin ter zagovarjanju pravic do zdravega okolja.

Pripovedi pri peči

Sombotelški Slovenci smo se 11. oktobra srečali v slovenski cimpranoj iži v Škanzen. En den prva so nam nutzakürili v peč, ka aj

Sombotelški Slovenci gledajo, kak sta se zidala cimprana iža pa peč.

nede mrzlo pa aj malo dene dijnata/sajava iža po dimi. V prékleti iže je etnologinja Marija Kozar kazala kejpje in pripovedjala o iži. Na Gorenjom Siniki je 1978. leta etnolog Muzeja Savaria János Bárdosi s svojimi delavcami dojrastrgo Lazarne Ilone ižo, štera je tistoga ipa eške dijnato künjo mejla. Gda so cimprane stene začnili vrazmo pobirati, so na pamet vzeli, ka je ta iža inda svejta sajava iža bila. Peč z gniščem je füži (v sobi) bila, nej bilau ejkstra künje. V ram so leko nutstaupili skaus edne dveri v préklet. Od tistec na lejvo v sajavo ižo, na pravo pa v klejt. Zvüna klejti je biu cüzozidan škedjen.

Tak po indašnjom je bila gorenjesinčarska iža scimprana 2002. leta v sombotelskom Škanzen. 2003. leta pa od zvüna pa od znautra z ülinčov namazana, pa peč zozidana. Od

tistoga mau so peč že večkrat zakürili, v njej pekli pa küjali. V saja-voj/dijnatoj iži je samo sprvoga dim, gda se peč nutzaküri. Dim je topeu

Gda smo v petek nutzakürili v peč, smo vidli, kak se topeu pa léki dim zdigava.

küjali. Piskreni pisker so postavili na železni drajfus, pod drajfus pa so iz peči vöpotegnili vaugardje. Takšne laboške so tö bile, ka so tri nogače mele. Pri takšaj so drajfusa nej nücali. Gda so krü pekli, so s peči najprve vöpotegnili vaugardje z greblom. Po tistom so peč pometli z ómalov. Krü so v peč

dejvali, pa pečenoga vödjatali z loparom. Te škeri, posaude pa drajfus leko poglednete v varaškom Muzeji Avgusta Pavla.

Pred kejpami indašnji pripovedovalcov sedijo gnešnje pripovedovalke: Ana Braunstein, Marija Törö in Marija Kozar.

Pri peči so se lidgé segrejavali tö. Po zimski večeraj pa so sausad-ge vküpprišli koškice lüpat. Med lüpanjom so si pripovedjali vsefelé

pripovedjti. Vözrašče-ni eden drügoma. Nej mlajšom. Tak smo mi v Somboteli ranč tak poslüšali indašnje pripovejsti, štere je ljubljanski etnolog Milko Matičetov 1970. leta v porabski vesnicaj vküppislo. V knjigaj so pa več kak 200 leko vödali samo 2017. leta (Pripovedno izročilo

Slovencev v Porabju). Iz tej 238 je bilau 2018. leta vöodebrano pa na vogrsko rejč dojobrnjeno 60 (Gnauk je biu/Egyszer volt). V sobo-

to, 11. oktobra smo v Somboteli gorprešteli štiri pripovejsti. Kak je rokau iz žunine lükne vöpotegno je 1970. leta pripovejdo Fincin Feri na Gorenjom Siniki. Zdaj v Somboteli go je pripovedjala po domanje pa vogrski Ana Braunstein z Gorenjoga Sinika. Dvej müši je 1970. leta povödala Borovnjakina Ana z Verice, Adam pa Ejva pa Rövcina Nanica iz Števanovec. V Somboteli je te dve pripovejsti po domanje in vogrski gorpreštejla Marija Törö z Verice. V Sakalauvci je 1970. leta pripovejdo Paltjini Rudi, kak Eva srani ene mlajše pred Baugom. V Somboteli go je gorpreštejla po sakalauskom Marija Kozar.

11. oktobra je lejpi cajt biu. Toplo je bilau zvüna cimprane iže, znautra v rami pa so naše srcé segrejavale domanje pripovejsti.

Marija Kozar

FOTOGRAFSKA RAZSTAVA NAŠI – MIEINK NA FILOZOFSKI FAKULTETI V LJUBLJANI

V avli Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani so 8. oktobra odprli fotografsko razstavo Naši – Mieink madžarskega fotografa Artúrja Eklerja, ki s svojimi deli ob-

posamezni portretiranci živijo,” pojasnjuje lektorica Andrea Iván, vodja projekta. Prav zato pod fotografijami ni navedeno, kje so bile posnete – obiskovalci lahko to

Dekanjo Schlamberger Brezar razstava navdihuje kot primer živega stika med univerzo in družbo: »Filozofska fakulteta je večkulturna in večjezična humanistična ustanova. Z različnimi jeziki odpiramo vrata različnim kulturam, zato nas veseli, da lahko gostimo tudi to razstavo, ki spodbuja razumevanje med narodi,« je poudarila.

Dekanjo so še posebej nagovorile podobe dvojezičnega vrtca in šole ter prizori pokanja s karbidom, star podeželski običaj, ki združuje različne generacije.

Svoje misli o razstavi je delil tudi madžarski veleposlanik v Ljubljani Andor Ferenc Dávid in opozoril na čezmejno sporočilo razstave:

»Koncept temelji na prepri-

Direktor Lisztovega Inštituta Zoltán Thuróczy, lektorica madžarskega jezika na Filozofski fakulteti Andrea Iván, madžarski veleposlanik v Ljubljani Andor Ferenc Dávid in dekanja Filozofske fakultete Mojca Schlamberger Brezar ob odprtju razstave

čuteno prikazuje življenje Madžarov v Prekmurju in Slovencem v Porabju. Razstavo sta odprla veleposlanik Madžarske v Sloveniji Andor Ferenc Dávid in dekanja Filozofske fakultete Mojca Schlamberger Brezar, nastala pa je v sodelovanju z lektorico madžarskega jezika na omenjeni fakulteti Andreo Iván v okviru programa Gostujoči lektorji za madžarsko kulturo (GLMK). Projekt je finančno podprlo madžarsko ministrstvo za zunanje zadeve in trgovino. Razstavljene fotografije prinašajo intimne prizore iz vsakdanjega življenja obeh narodnostnih skupnosti in razkrivajo njihovo trdno povezanost z domačim okoljem. Ekler s portreti izpostavlja paralelizme med Madžari v Prekmurju in Slovenci v Porabju, njihovo veselje do življenja, pozitiven pogled na svet ter bogato kulturno izročilo.

»Z razstavo želimo pokazati, da so kulturne meje med obema skupnostma pogosto tako zabrisane, da zunanji opazovalec težko določi, kje

ugibajo v obliki kratkega kviza.

Projekt Naši je nadaljevanje lanskega uspešnega cikla

Razstavo v Ljubljani sta se udeležili tudi porabski rokodelki.

Kultura brez meja 2024, ki je prav tako nastal v okviru programa GLMK. Tokratni niz 14 fotografij prikazuje kraje in ustanove, kot so dvojezična srednja šola v Lendavi, osnovna šola Jožefa Košiča na Gornjem Seniku, prostovoljna gasilska društva v Radmožancih in Sakalovcih, časopisa Népújság in Porabje, športna društva ter domače obrti, med njimi tudi tradicionalno pokanje s karbidom.

Fotograf Artúr Ekler, ki deluje med Milanom, Budimpešto in Rimom, je že drugo leto zapored sodeloval z lektorico Andreo Iván.

»Z Artúrijem se odlično razumeva. Med nama vlada popolno zaupanje – ne vmešavava se v delo drug drugega, kar se, mislim, vidi tudi v končnem rezultatu,« pravi Ivánova in dodaja, da je bil tudi lanski projekt na univerzi deležen izjemno pozitivnega odziva.

Tudi sodelavci našega uredništva so stopili pred objektiv.

čanju, da so porabski Slovenci naši, prav tako kot so prekmurski Madžari naši. Fotografije prikazujejo, da se obe skupnosti soočata s podobnimi izzivi in z veliko ljubeznijo delata za ohranitev svojega jezika, kulture in identitete.

Kot je povedal, so med njegovimi najljubšimi deli vzorčni kmetiji na obeh straneh meje, portreti novinarjev časopisov Porabje in Népújság ter prostovoljnih gasilcev.

Veleposlaništvo je projekt finančno podprlo in omogočilo, da je fotograf poleti obiskal obe regiji ter ustvaril razstavljene posnetke.

Fotografska razstava Naši – Mieink je lep primer kulturnega sodelovanja med sosednjima državama, saj nas spominja, da nas kljub mejam povezujejo skupne vrednote, jezik in zgodbe ljudi.

Razstava bo na ogled do konca oktobra.

nvn

... DO MADŽARSKE

László Krasznahorkai prejel Nobelovo nagrado za književnost

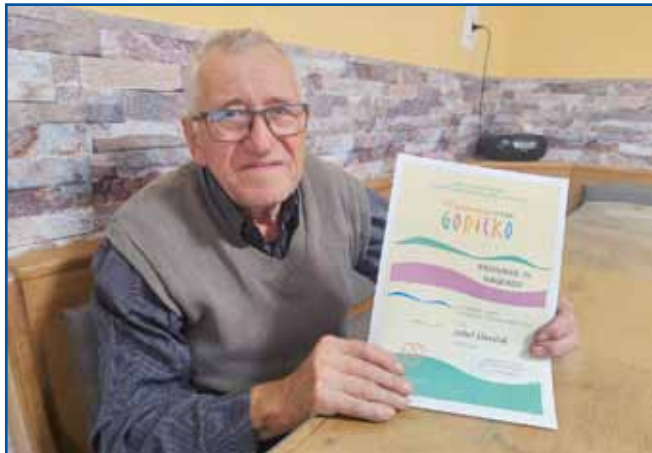
Po uradnem pojasnilu je bil madžarski pisatelj nagrajen zaradi osupljive preroške proze, ki sredi apokaliptičnega terorja poudarja pomembnost umetnosti. László Krasznahorkai se je rodil leta 1954 na jugovzhodu Madžarske v mestu Gyula. Prvi njegovi roman, Sata nov tango (Sátántangó), se dogaja v naselju na robu madžarskega podeželja – to delo mu je prineslo preboj, ko je izšlo leta 1985. V kasnejših delih – na primer v romanu Vojna in vojna (Háború és háború) ter Baron Wenckheim se vrača (Báron Wenckheim hazatér) – razvija svojo glasbeno navdihnjeno monumentalno epsko stilistiko, ki je povezana s srednjeevropsko absurdno temno burleskno tradicijo od Franza Kafke do Thomasa Bernharda. Na policah madžarskih knjigarn praktično ni več knjig njegovih knjig, na spletu je na voljo le nekaj naslovov – je poročal časopis Telex. Ko so napovedali, da bo letos literarno Nobelovo nagrado prejel Krasznahorkai, so bralci naskočili trgovine, že naslednji dan je na policah komaj še ostala kakšna knjiga tega avtorja.

Trump Orbánu: Na naslednjih volitvah se boš odlično odrežal

Ameriški predsednik Donald Trump je na mirovni konferenci v egiptovskem Sharm el-Sheikhu izjavil, da je Viktor Orbán odličen voditelj. O madžarskem premierju je dejal: »Fantastičen si. Mnogi se z mano ne strinjajo, a na koncu sem jaz tisti, ki resnično šteje,« je povedal ameriški predsednik, na katerega povabilo je Orbán sodeloval pri podpisu sporazuma o mirovnem dogovoru v Egiptu. Trump je dodal, da je na prejšnjih volitvah podpiral Orbána in nadaljeval: »Torej, prihodnjič boš še bolje nastopil. Naslednje volitve boš odlično opravil, in to zelo cenimo. Stoodstotno stojimo ob tebi.« Na Trumpove pohvalne besede, ki si jih lahko ogledamo na Facebookovi strani madžarskega predsednika vlade, se je le-ta odzval z besedami: »Hvala, gospod predsednik! Nadaljujemo po poti miru!«

ŠE ZDAJ MI JE ŽMETNO

Gnauk svejta je po vasaj sprtolejt puno rauž bilau, pa nej samo v ogradi, ranč tak na travnikaj so vse fele rauže cvele.

Djauži Slaviček s priznanjem, steroga je daubo od Krajinskega parka Goričko za najlepši travnik.

Človek se je tak počuto, kak če bi v püngradi odo, vse je dišalo, vse je puno barv pa fčel bilau. Depa kak je vsigdar menje krav bilau, tak so rauže začnile preminjavati. Zato, ka tam, gde je več nej bilau krav, tam so že senau nej vküpspravlali, bola so že samo mulčali. Zavolo toga gnesden že malo rožnati travnikov gé, eden med tejmi je v Šalovci pri gazdi Djaužini Slavički. Oni so dva kedna nazaj dobili od Krajinskega parka Goričko priznanje in nagrado za najlepši travnik.

- Djauži, tau mena povejte najprvin, kak mora eden taši travnik vögledati, steri priznanje dobi kak najlepši travnik?

»Gda so delavci krajinskega parka Goričko sé prišli, najbola so tau gledali, kelko pa kakšne rauže cvetejo na travniki. Te travnik je edenajset arov velki, gda so junija prišli, tau je vse puno rauž bilau. Ranč tak kak prvin

gnauk svejta, gda smo divge rauže na taum travniki v püšle nabrali pa smo je v cerkev nesli.«

- Kak se je trbelo glasiti

za „Najlepši travnik“?

»Gnauk spomladi so niši mladi odli tü kauli, steri so te divge rauže gledali na travniki. Tej so nam prajli, aj te travnik do junija, julija ne kosimo, zato ka so oni niše rauže najšli. Kak bi njali, smo prajli, vej pa mi travnik vsikšo leto dvakrat kosimo, zato tak lopau rauže cvetejo, depa te zato itak smo je počakali. Gda so prišli, te so že rauže vöocvele, semen od te rauž so pa pobrali za banko,

banko za semen. Gda so tau semen pobrali, te potejm smo leko pokautili.«

- Kak se je prvin kosilo?

»Zdaj, kak etak nazaj mislim, se dobro spomnim, moj dejdek sprtolejt, prej kak bi kosili, so na travnik šli pa so poglednili,

če je trava že zrejla. Če je zrejla bila, te so prajli, ja, zdaj že leko demo, zato ka semenje že trava dojpışčava. Pa tau nej samo pri nas je tak bilau, vsi pavri so tak delali. Zdaj je pa tau nauvo kmetovanja (gazdüvanje) prišlo, ka zeleno trbej pokositi, tau je za krave dosta bola dobro, pravijo, depa zdaj pa več tak nega krav.«

- Gda so vaš travnik poglednili, potejm sto se je odlaučo, steri travnik baude najlepši?

»V Krajinskem parki je bila ena komisija pa oni so se odlaučili, depa ge nika sem nej znau pa ranč sem nej računo, ka ge bi nika daubo. Tak ka tau je zame presenečenje (meglepetés) bilau. Oni so me zvali, naj pride

Dar, steroga ja daubo za nagrado.

cejla družina, gda baude ta prireditev, depa nej so pravli, ka vi ste dobili, vaš travnik je najlepši. Tak je te sin pelo nas 4. oktobra v Grad, zato ka ge že trno ne vozim, samo do baute, gostilne pa do cerkve. Še dobro, ka sem nej ge

vozo, zato ka tam puno lüstva bilau, vse se je zastavilo.«

- Vaš travnik je grato „Najlepši travnik“. Kak-

Na njegovom travniku je zatok telko rauž, ka ga na rokau kosijo.

šno priznanje ste dobili za tau?

»Priznanje in nagrado sem daubo, ene male železne vile za gnoj, ene škarice za gorice rezati pa eno vrečko, gde je ftič upak goranamalani.«

- Kak ste prajli, te travnik vi še kosite pa senau se dela iz trave, vi mate še krave?

»Tau je dobro, ka se še kosi, če se zmulča, tisto te tam ostane pa nutri prnej, par lejt pa tam že te travniške rauže premijnijo. Ranč tak, če gnojšnico ali praj seješ, če ne ostane naravno, rauže premijnijo. Krave, na žalost, že nemamo, naše travnike vse eden kosi, steri več krav pa somarov ma. Ka se pokosi, tau vse on odpela. Za krave mi je še zdaj žau, gda mimo štale idem, ali ne moreš. Štiri ali pet lejt nazaj smo je odali, vejš, kak težko je

tau bilau za naja z ženov. Ena krava je nej stejla gortiti, doj si je legla, ka ona nede gor, še gnesden mi je žmetno, če na tau si mislim. Ta krava je taša bila kak pes, ona je kraj od nas nikdar nej šla.«

- Gda se je prvin začnila kositev?

»Prvin je tak bilau, ka junija desetoga smo začnili kositi, zdaj se že prvoga maja začne kositi.«

- Zdaj prvin zrejli trava ali zaka se tak rano

kosi?

»Nej, ne zrejli prvin trava, zdaj zato tak rano kosijo, ka silažo delajo iz zelene trave.«

- Kak dugo ste kosili pa senau sišili tak pejški?

»Oča je v Avstriji delo pa te on küpo kosilnico leta 1970, potejm, kak smo mogli, vse stroje (mašine) smo si poküpli. Potejm smo že vse z mašini delali, kak kosili, obračali, senau domau vozili, tak balerali, cejlak do leta 2015. Vse stroje mammo, stere zdaj za staro železo taodavamo, ka smo si tistoga reda drago poküpili v Avstriji.«

- Ka zdaj baude z travniki, od leta do leta de menje travniške rauž cvele, nej?

»Vsigdar menje ji bauta pa vsigdar bola do travniki zarasčüvali.«

Karči Holec

Od inda v gnešnji čas

PRIPOVEJSTI O MENJE POZNANI ŽENSKAJ

Lübila je plamine, na veliko po njej plejdzila, krüj si je s filmami služila. Skur tapozablena, po vnaugi lejtaj je svoje mesto v spomini lidi dobila. Pavla Jesih je granice podejrjala, stere vnaugi moški nej bi mogli. Ranč leto 1934 v njenom življenji vse vömini. Na gori Mojstrovka je po vcejlak nauvoj pauti plejdzila, depa do nesreče je prišlo. 30 mejterov globko spadne, živa ostane. Njeno tejlo je tak vküper spotrejtto bilau, ka več je nej plejdziti mogla. Gvüšna je bila, ka več nigdar v gore nede šla. Pavla Jesih je z zdignjeno

Pavla Jesih (1901-1976) v mladi lejtaj, gda je plejdzila tüdi ta, kama so moški nej vüпали. Najprva je smučala, viske gore so go k sebi zvale. Po nji je plejdziti začnila. Od leta 1926 do 1934 je kak prva po vnaugi potaj plejdzila. Kak se tomi povej, prvenstvene pauti je napravjala. 18 takši je bilau.

Ne vejmo, kak so go gore k sebi »vlejkle«. Leko pa si brodim, ka njena lübezen do S tejm najvejško privat kino mrežo neredi. Trno rada je filme o plaminaj vrtejla. Zmejs med njimi je tüdi slovenski film V kralstvu zlato-roga biu. Za tihinske filme je nauvo tehniko podnapisov vönajšla. Podnapisi so tiste li-tere, stere se na filmi spodkar leko štejo. Kaka inovatorka na filmi je tau tehniko drugim kino firmam odavala. Kak povedano, delo Pavle Jesih na velke cvete, depa, druga velka bojna tüdi na slovensko zemlo pride. Vej se, v kinodvoranaj samo nemški, talanski pa vogrski filmi se leko gledajo. Slovenska rejč je dozapovedjana. Pavla se tihincom ne pokori. V svojom kinoji Matica v Ljubljani mesto za tiste lidi naredi, steri najprva prauti Talanom po tejm pa prauti Nencom delajo. Tam se za eden čas nut skrijejo, ka leko k slovenskim partizanom odidejo. Konec bojne za Pavlo Jesih žalost prinese. Prauti njoj se na biroviji tak zvani monte-jrani proces začne. Una od toga nika ne vej. Eške gnauk bi rada plejdzila. Eške gnauk bi rada po prvenstveni pauti tagor šla. K tomi go je velki slovenski alpinist Joža Čop nagučo. Na severnoj stenej Triglava je samo eške edna takša paut bila, po steroj eške nikše nej gorplejzdo. Tomi tali severne triglavske stene se Steber pravi. Vnaugi so gorplejdzili, nikše nej do kraja gor prišo. Nej samo eden je pri tejm doj spadno pa se bujo. Pravijo, ka neje dugo brodila, gda go Čop pauzvo. Ceví štukov pa pükš druge velke bojne so eške vrauče bile, gda sta šla. 26. junija leta 1945 se najde-ta, ka malo pogledneta, kak bi njima šlau. Samo 15 mejterov štrika sta s seuv mela.

Kakoli je več nej v plamine ojdla pa po goraj plejdzila, Pavla je eške tadale v plaminskom družšvi Ljubljana bila pa vsikšo leto članarino nutplačala.

glavau na nauvo paut stau-pila. Po slovenski se pravi, ka podjetnica (vállalkozó) je gratala. Nej samo eno svoje podjetje ali firmo je mejla. Te firme so se kinodvorane zvale. Zmejs med oböma velikima bojnama je kino velka zabava bila. Pavla je tau vej-dla. Najprva je dvej kinodvorani v Celji gor odprla. Po tejm eške v Dobovi, na Ptuiji pa v Ljubljani ranč tak.

tak na velke delala pa samo delala. Najstarejši slovenski varaš Ptuj njeni kino Royal dobi. Royal neka kraljevskoga znamenüje. Kak bi se historiji Ptuija s tejm pokloniti škela. Na Ptuiji je kino že prva biu, depa, lagvo njemi je šlau. Ranč Pavla Jesih ga znauva »živoga« naredi. Kak bi Pavli vse tau nej zavole bilau, leta 1940 eške v Ljubljani svoj kino goropre.

Depa, Joža Čop je na skrivma eške 17 klinov s seuv emo, steri se nut v stejno zabijajo pa skauzi nji se štrik napela. Od Stebra sta nika nej brodila. Iz toga se je legenda narodila. Tri dneve sta plejdzila, mejter za mejtrom je šlau. pridejo, ka se po štrikaj doj do nje spistijo. Pavla je že štiri nauči sama nut v skali bila. Depa, neje dopistila. Nagejla se je, zavole vode spila pa vcejlak sama je po tisi pauti kak Joža Čop plejdzila. Ja, tau rejsan za legendarno vala.

Prvi kino je Pavla leta 1936 v Celji gorodprla. Ménje Metropol eške gnesden nosi. Eno leto po tejm Celje eške njeni drugi kino, kino Union dobi.

Gda sta do najbolje žmetnoga tala prišla, je Pavla zmantrana pa tüdi betežna več nej mogla tadale. Zgučala sta se, ka Čop sam ide dale, po tejm z drugimi alpinisti po njau pridejo. Brezi klinov pa

Pavlo Jesih na monte-jranom procesi osaudijo, ka je za Talane pa Nemce delala. Celjo njeno dobro delo je na nikoj djano. Vse njoj vkraj vzemejo, od nje se več nika ne guči, nika ne čüje. Ka je leko žive-

Gnes se ta legendarna paut Čopov steber zové. Tüdi z gnešnjo tehnologijo samo najbauküši po njej plejdzijo.

štrika je sam tadale gor šau. Tomi se prosto plezjanje pravi. Vnoči je Steber vösplezdo, nauč prespau. Na drugi den po plaminskoj pauti je v Aljažov daum prišo. Tam so že moški čakali, ka jiva reševat dejo. Samo po Pavlo so šli, Čop pa z njimi. Na Plamenice

la, je v plaminski domauvaj delala. Vcejlak potiüma je leta 1976 mrla. Po vnaugi, vnaugi lejtaj je svoje mesto v historiji dobila. Takšno mesto, kakšnoga si več kak zaslüži.

Miki Roš

PISALI SMO PRED 30. LEJTI

V 21. številki Porabja, stera je vöprišla 19. oktobra 1995, je pod naslovom »... to naj ostanejo tudi naši otroci« Marijana Sukič zapisala:

»Slovenci smo bili, Slovenci smo, Slovenci ostanejo - to naj ostanejo tudi naši otroci,« lahko beremo v malem prospektu razstave z naslovom Iz zgodovine slovenskih župnij. To je bilo geslo pokojnega župnika Janosa Kūharja, ki ga je vodilo pri njegovem dušnopastirskem delu več kot petdeset let.

Njegov naslednik po lastni in Božji volji, gospod Ivan Camplin pa je prejšnjo nedeljo obhajal biserno mašo na Gornjem Seniku. Čeprav je gospod župnik biserni maši že služil v Bogojini in Gornjih Petrovih, se je - na veselje porabskih vernikov - odločil tudi za kraj, kamor prihaja vsako nedeljo. Sicer pa tudi ob prazničnih trenutkih ne smemo pozabiti, da kljub požrtvovalnosti bisernomašnika, problem bogoslužja v maternem jeziku v Porabju še zdaleč ni rešen. S tem da je sombotelski škof odposlal bogoslovca Ferenca Merklija iz Sakalovcev (dva letnika je končal v Ljubljani) na študij v Rim, se je spet oddaljila možna rešitev. Zelo težko bo najti lastnega kandidata za študij v Sloveniji in tudi iz Slovenije ni nobenega kandidata, ki bi opravljal to plemenito poslanstvo.

Da je cerkev dolga stoletja ob svojem prvotnem cilju skrbela tudi za materinščino in samozavest porabskih Slovencev, je poudaril v svojem nagovoru na otvoritvi razstave tudi predsednik slovenske Zveze Jože Hirnök. Pobudo za postavitve razstave je dal Imre Nagy, sedanji lastnik bivšega župnišča, ko je približno pred enim letom, ponudil kletne prostore. Tudi v ta namen so ustanovili sklad »Tromejnik«. Kuratorij sklada je zaprosil kustosinjo Marijo Kozar Mukič za pripravo razstave, le-ta se je odločila za tematiko, primerno duhu kraja. Avtorica razstave tako priporoča najnovejšo pridobitev duhovne kulture:

»V pokrajini med Rabo in Dravo so se Slovenci skupaj z Obri naselili prvič v drugi polovici 6. stoletja. V 9. stoletju je to ozemlje bilo v mejah Pribinove in Kocljeve kneževine v Spodnji Panoniji. Na Kocljevo željo je papež Hadrijan II. leta 869 imenoval slovanskega apostola Metoda za nadškofa panonskih Slovanov, katerih potomci so tudi današnji Slovenci v okolici Monoštra. Njihove vasi so nastale med 13.-16. stoletjem na posestvih cistercijskega samostana v Monoštru oziroma veleposestniške družine Széchy in Batthány. V 17. stoletju so tudi podložniki zemljiških gospodov morali prestopiti v evangeličansko vero svojih gospodov. Cesarica Marija Terezija je z ustanovitvijo Sombotelske škofije (1777) združila tudi vse katoliške Slovence na Ogrskem. Prvi sombotelski škof János Szily (1777-1799) je podpiral izdaje slovenskih knjig dekana Slovenske

okrogline Mikloša Kuzmiča (1779-1790). Od treh slovenskih župnij je najstarejša gornjeseniška, kjer je stala kapela že leta 1377. V Števanovcih je škof Szily dal postaviti cerkev l. 1785. Prej so spadali verniki te in okoliških vasi k župniji v Trošči. Cerkev na Dolnjem Seniku so zgradili leta 1821. Pred tem so ljudje hodili k maši v Sv. Martin ob Rabi. Med katoliškimi župniki je najimenitnejši Jožef Košič (1788-1867), ki ni bil le duhovnik, ampak tudi strokovni pisec. Zadnji gornjeseniški slovenski župnik, Janoš Kūhar je držal pokonci slovenstvo osmih porabskih vasesh pol stoletja. Njemu in vsem duhovnikom teh vasi naj bo v spomin razstava v starem župnišču na Gornjem Seniku.«

Številnim udeležencem otvoritve je v obeh jezikih predstavil delo in življenje nekaterih znanih porabskih župnikov dr. Jožef Smej, mariborski pomožni škof. Na biserni maši je gospod Camplin podaril mašno obleko, ki so jo zašile sestre redovnice prav za njegovo 60. obletnico, gornjeseniški župniji. Kaj bi mu zaželeli ob vseh dobrih željah? Gotovo bi se najbolj veselil tega, če bi bilo ob nedeljskih slovenskih mašah na G. Seniku zmeraj toliko vernikov kot 8. oktobra.«

»GE SAM RAD GÉ, KA SAM SLOVENEČ«

Takši je biu naslov pisanja Klare Fodor: »Gda sam ge mali biu, sam tak čuu od starcov, ka če prej sonce gor pride nad Srebrni breg, te se prej tak svejti cejli breg, kak srebro« se spomina Talanin Laci v Mosonmagyaróvári na predstavitvi knjige Srebrni breg. V tau varaši žive kaulek štirideset Slovencev. Nisterni se držijo v eni grombli, nisterni pa raztraušeno po

cejlom varaši. Odišli so že pred več lejt s Porabja. Ti-stoga ipa so težko tam njali svoje stariše pa svojo rojstno ves. Tak je prišo v te varaš Kovačin Djurec z Ritkarovec tü, steri se je največ trüdo za tau srečanje. Djurec, ali te srce štja gnesden vleče domau? »Moram prajti, ka žmetno dem domau pa žmetno pridem nazaj. Dosta odim k materi, tri tjedne sam biu ozadnjim. Mati je 84 lejt stara, oče Kovačin Kalman pa - na žalost - že mrau. Štirdje smo bratje, pa je mati itak sama. 1963. leta sam odišo z daumi, 14 lejt star sam biu. Sprvoga mi je spoj težko bilau. 1970. leta sem se oženo, žena mi je Vogrinka. Moram prajti, ka mi je trno špajsko, če dem domau pa se slovenstji štjem pogučavati z mlajši, oni mi pa vogrstji gončijo nazaj. Ne vem, zakoj je tau, dapa tau je nej dobro. Ge ne živem tam. Telko vejim prajti mlajšom pa starišom, ka je tau nej sramota, če človek vej slovenstji, tau je samo za asek. Ge v službi preveč dosta aska mam s toga. Eštje me Vaugri večkrat prosijo, aj jim dun nika povejm slovenstji, ka je tak dobro poslušati slovensko rejč. Trno mi je žau, ka sam se nej sto navčiti od oče štje nemštji, od matere pa engleštji. Moji stariši so nej bili vönavčeni, pa so bola čedni bili kak mi. Oni so že tistoga ipa vörvali v tau: »Če več dzejikov vejš, več si vrejden«. Talanin Laci (Brašič) z Gorenjoga Senika. Gda pa kak si prišo es v Mosonmagyaróvár?

»1972. leta so Fister Djauži pogajali lüstvo es kukarco brat, ka doma nej bilau dela. S Števanim Pištakom sva prišla, od tistoga mau sam ge tü. Žena mi je Vogrinka. Mava tri mlajše. Name so gorzranili mamini stariške, Talanin Djauži pa Mariška. Obadva sta že mrla, na žalost. Pri nji sam emo svoj daum, kama sam leko odo. Zdaj pa odim k sestri. Vendrik ge odim največ domau od tec.«

Ali se kaj srečaš s Slovenci v varaši?

»Ge se dosta srečam z njimi, ka v špitalaj delam, vozim padare. Cejli varaš leko zopodim vküp. Največkrat se srečam z Djurkonom, ka se skrak drživa. Dapa ge es vö na marof tü odim, gde so Slovenci na enom mesti doma. Tak, ka takšnoga ipa vsikdar guncimo slovenski.«

Kak leko eštje itak tak lepau gončita po gorenjose-nički rejči?

»Tau je vendrik zatok gé, ka sam nikdar nej sto pozabiti svojo materno rejč pa tak mislim, ka ge leko gončim največ po slovenski. Ge sam rad gé, ka sam Slovenec. Zatau je name nej bantivo nikdar niške. Meni je slovenski dzejik do teygamau biu samo na asek. Gda sam delo v Češki, Vaugri so nika nej razmeli, ge sam si pa vse vedo zgučati z njimi. Pa kak je tau dobro, če neškemo, aj Vogrin razmej, se zgučimo slovensko.«

Vküppobrala Silva Eöry

RAZGIBAJMO MOŽGANE

SKANDINAVSKA KRIŽANKA

AVTOR:	POŽIREK	IDENTIČNOST, ENAKOST	ANGLEŠKI MATEMATIK TURING	KRZNO ZA GRETJE ROK	ZAVAROVALNA ZASTOPNICA	NATAKNITEV	ZELENICA
NAJTRŠI DRAG KAMEN					5		
KDOR DELA USLUGE ZARADI KORISTI		3					
TERMA S PREDAJO PALICE						4	
VEK, ERA	8			KOS SUKANCA			
IŽOP, OŽEPEK				ŽANDAR			
POMOČI BURJOZ EON KVANTUM OTKA	OBSTANEK, EKZISTENCA	SVEŠENI VEJ ZA KURJAVO	GOLMAN	ČRKA X	PALICA ZA OŠČENJE PLEGA NEREALNA ZAMIŠEL		
OTON ŽUPANČIČ							
OBVOZNA CESTA	2			TRŽAŠKI IGRALEC (JOČO) TEKMOVALEC NA ALKI		1	DRSNE PLOSKVE SANI, SANICE
PRIPADNIK BURJOZIJ, BURŽUJ				OPEČENI KRUHEK			LEDENŠKA DOLINA V JULJSKIH ALPAH
				ALEŠ VALIČ			
NAŠA TISKOVNA AGENCIJA				PEČ ZA TALJENJE RUDE JUŽNOAM. INDIJANEC	10	9	METRA ALBREHT KRATICA MOČNEGA EKSPLOZIVA
FRANC. KOMIK (JACQUES)				VELIKA KOLIČINA KONČEC IN ZAČETEK ABECEDE	11		
POMARANČA				SLAP PRI IZVIRU SAVINJE		6	
STROJ ZA KOPANJE JARKOV	7			IGRALEC, DEJAVNIK			

Končna rešitev:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	1	6	11	1
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	---	---	----	---

Oddaja Slovenski utrinki bo na sporedu

TV Slovenija 1 v četrtek, 30. oktobra, ob 15.45.

Ponovitev magazina bo na

TV Slovenija 3 v nedeljo, 2. novembra, ob 19.30.

Oddajo si lahko ogledate tudi na spletnem naslovu:

<https://www.rtvslo.si/tv/oddaja/84>

Pridružite se nam pred zasloni!

TV SPORED

Na naslednji povezavi najdete pregleden spored

TV Slovenija 1 in Slovenija 2 za izbran dan:

<https://tvspored.delo.si/>

SUDOKU

	1		2		6		5	
4								2
		3	9		4	6		
	4	1		5		7	3	
3			1		7			8
		8		4		2		
1	6	4				3	8	7
7		5		3		9		4

OSMEROSMERKA

Ž	Z	E	J	T	S	I	L	V	I
E	R	A	Č	U	B	L	A	T	O
L	E	H	R	U	Š	K	A	N	N
O	B	R	N	M	P	D	J	N	J
D	O	I	E	O	A	I	E	O	A
O	T	B	L	T	V	M	S	Č	B
L	K	Ž	E	A	E	V	E	O	O
P	O	L	J	E	E	V	N	T	L
G	J	N	A	T	S	O	K	R	K
A	D	V	I	N	O	T	O	K	O

BLATO - BUČA
- DIM - HRIB -
HRUŠKA -
JABOLKO -
JELEN - JESEN
- KOSTANJ -
LISTJE - MRAZ
- NJIVA - NOČ -
OKTOBER -
PLOD - POLJE
- POLŽ -
SLANA - SOK -
SVEČA - SVETI
- TEMA -
VETER -
VINOTOK -
ŽELOD

V osmerosmerko je uvrščenih 25 besed. Besede tečejo naprej in nazaj v vseh osmih smereh: vodoravno, navpično in po diagonalah. Vsaka beseda je vsaj z eno črko pripeta na skupek vseh ostalih besed. Najdeno besedo je potrebno v liku in spisku prečrtati. Na koncu bo ostalo še 8 neprečrtanih črk, ki dajo (brane po vrsti od leve proti desni in od zgoraj navzdol) končno rešitev!

A pályázati felhívás és további információk az alábbi honlapokon találhatók meg:

Magyarországi Németek Országos Önkormányzata <https://www.ndu.hu>
Magyarországi Német Pedagógiai és Módszertani Központ <https://www.umz.hu>

Nemzetiségi Pedagógus Tanulmányi Ösztöndíjprogram 2025/2026

pályázati felület: <https://nop.ndu.hu>

Pályázati koordinátor: Magyarországi Német Pedagógiai és Módszertani Központ (UMZ), Magyarországi Németek Országos Önkormányzata (LdÜ)
Cím: 1052 Budapest, Lendvay utca 22.; 1026 Budapest Júlia utca 9.
Telefon: +36-30-348-0946
E-mail: nop@ndu.hu
Web-oldal: www.umz.hu

VABILO - MEGHÍVÓ

Porabje

Tednik Slovencev na Madžarskem
Izhaja vsak četrtek

Založnik
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Nikoletta Vajda-Nagy

Naslov založnika in uredništva
H-9970 Monošter/Szentgotthárd, Gardonyijeva ul. 1
T: 0036 94/380 767
E: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk
TOPnet, d. o. o.
Kupšinci 49d, 9000 Murska Sobota, Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika Vlade Madžarske, oddelek za
narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem
ter Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v
zamejstvu in po svetu.

Letna naročnina za Madžarsko 2.600 HUF,
za Slovenijo 22 EUR, za druge države 52 EUR oz. 52 USD.

Številka bančnega računa:
HU75 11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

KRUH, KRUH DOBRI KRUH, IZ PEČI DIŠI!

Dober tek vam želimo otroci iz vrtca Gornji Senik

V SLOVO

V 64. letu je umrl Ferenc Sulics, OROSLAN z Gornjega Senika. Rodil se je 4. februarja 1961 na Gornjem Seniku, bil je tretji otrok v družini poleg brata Gustija in Jožeta ter najmlajše sestre Mariške, umrl pa je 18. septembra.

Mladost je preživel na državnem gospodarstvu, nato pa v Židani fabriki, kasneje je bil nekaj časa tudi na občini, kjer je kosil travo in opravljal priložnostna dela.

Oroslan je bil dober in srčen človek, rad je pomagal vsakomur, ki je pomoč potreboval.

Najrajši pa je imel svojo harmoniko, ki jo je tako rad raztegnil in se poveselil. Dolga leta je spremljal gornjeseniško folklorno skupino, nato pa igral ob priložnostih na veselicah in zabavah. Kot strela je tisti četrtek završalo po Seniku, ko se je razvedelo, da Oroslana ni več. Od njega smo se poslovili in ga pokopali naslednji četrtek na pokopališču na Gornjem Seniku.

Oroslan, počivaj v miru in naj ti bo lahka domača seniška zemlja, pogrešali te bomo.

Vili Zrim